

Urmia University

Online ISSN: 3060-6810

<https://ntea.urmia.ac.ir/>

New Approaches in
Educational Management

Opportunities for the future of physical education in Iran's education in the horizon of 2051

Mahmod Jabari¹, Sara Kashkar², Gholamali Kargar³, Farzad Ghafari⁴

1- Department of Sports Management, Farhangian University, Tehran, Iran.

2- Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Alameh Tabatabai University, Tehran, Iran.

3- Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Alameh Tabatabai University, Tehran, Iran.

4- Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Alameh Tabatabai University, Tehran, Iran.

Article info	Abstract
Article type: Research Article Received: 2025/09/26 Accepted: 2025/12/07 pp: 61-73 Keywords: The Future of Physical Education, Opportunity, Education.	Objective: The purpose of this research is to identify the opportunities for physical education in education in the future of Iran. Methodology: In terms of the fundamental purpose of this research, it is a prospective study that was conducted with an analytical-exploratory approach and in a qualitative manner using the nominal interview method. Thematic analysis method was used to analyze the research data. The participants included sports teachers, professors of Farhangian University, directors of the General Department of Physical Education in Education and experts of the Ministry of Education, who were selected in a purposeful and theoretical manner. The interview started with 5 people and continued until theoretical saturation was reached. Finally, the interview ended with 17 people Results: The research findings were coded and categorized after analyzing the interviews using the content analysis method of the research samples. After summarizing, combining, and merging the codes that had common semantic and conceptual aspects, a total of 56 open codes of future opportunities for physical education in Iranian education were identified, which were categorized into 4 main categories and 10 subcategories. Conclusion: The results of this research showed that the categories of creating new infrastructure, reviewing educational goals, changing curriculum content, and modern social interaction were considered by experts as opportunities for the future of physical education in Iranian schools.

Citation: Jabari, M., Kashkar, S., Kargar, G., Ghafari, M. (2025). Opportunities for the future of physical education In Iran's education in the horizon of 2051. *Journal of New Approaches in Educational Management*, 1(3), 61-73.

© The Author(s).

Publisher: Urmia University.

DOI: <https://doi.org/10.30466/ntea.2025.56587.1028>

DOR: <https://dori.net/dor/20.1001.1.30606810.1404.1.3.5.3>

فرصت‌های پیش‌روی آینده درس تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران در افق ۱۴۳۰

محمود جباری^۱، سارا کشکر^۲، غلامعلی کارگر^۳، فرزاد غفوری^۴

۱- گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۲- گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۳- گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۴- گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: هدف این پژوهش شناسایی فرصت‌های پیش‌روی آموزش درس تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش در آینده ایران است.
دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۰۴	روش تحقیق: پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی با ماهیت آینده‌پژوهی می‌باشد که با رویکرد تحلیلی-اکتشافی و به صورت کیفی و با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شد. برای تحلیل داده‌های پژوهش از روش تحلیل مضمون استفاده شد. جامعه شرکت‌کنندگان شامل معلمان ورزش، اساتید دانشگاه فرهنگیان، مدیران اداره کل تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش و کارشناسان وزارت آموزش و پرورش بودند که به صورت هدفمند و نظری انتخاب شدند. مصاحبه با ۵ نفر شروع شد و تا رسیدن به اشباع نظری ادامه پیدا کرد. در نهایت مصاحبه با ۱۷ نفر خاتمه یافت.
پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۱۶	یافته‌های پژوهش: یافته‌های پژوهش بعد از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های اخذ شده با استفاده از روش تحلیل مضمون نمونه‌های پژوهش کدگذاری و دسته‌بندی شد. پس از تلخیص، تلفیق و ادغام کدهایی که به لحاظ معنایی و مفهومی دارای وجه مشترک بودند، در مجموع ۵۶ کد باز فرستاده‌های پیش‌روی آینده تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران شناسایی گردید که این عوامل در ۴ مقوله اصلی و ۱۰ مقوله فرعی دسته‌بندی شدند.
صص: ۶۱-۷۳	نتیجه‌گیری: نتایج این تحقیق نشان داد که مقوله‌های ایجاد زیرساخت‌های نوین، بازنگری اهداف آموزش، تغییر محتوای درسی، تعامل اجتماعی نوین به عنوان فرصت‌های پیش‌روی آینده آموزش تربیت‌بدنی در مدارس ایران در افق ۱۴۳۰ مورد توجه صاحب‌نظران بودند.
واژگان کلیدی: آینده تربیت‌بدنی، فرصت‌ها، آموزش و پرورش.	

استناد: جباری، محمود؛ کشکر، سارا؛ کارگر، غلامعلی؛ و غفوری، فرزاد. (۱۴۰۴). فرصت‌های پیش‌روی آینده درس تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران در افق ۱۴۳۰. نشریه رویکردهای نوین در مدیریت آموزشی، ۱(۳)، ۶۱-۷۳.

ناشر: دانشگاه ارومیه.

© نویسندگان

DOI: <https://doi.org/10.30466/ntea.2025.56587.1028>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.30606810.1404.1.3.5.3>

مقدمه

آینده‌نگاری تلاشی سیستماتیک برای بررسی درازمدت آینده علم، فناوری، اقتصاد، محیط و جامعه به‌منظور شناسایی پدیده‌های نوظهور و حوزه‌های زیربنایی تحقیقات استراتژیک است که بیشترین منافع اقتصادی و اجتماعی را در برداشته باشد؛ بنابراین در جهان امروز، آینده‌پژوهی و آینده‌نگری یک ضرورت است. پیش‌بینی می‌شود که در هزاره سوم، زمینه برای مطالعات آینده‌پژوهانه افزایش یابد (خزایی، ۱۳۹۲). قطعاً در مورد آینده چیز قطعی وجود ندارد و این از اصول آغازین آینده‌شناسی است، اما اصل دیگری هم وجود دارد که انسان می‌تواند در سرنوشت آینده تأثیرگذار باشد. مطالعات آینده از آنجا که فرصتی ساختاریافته برای نگاه به آینده و بررسی نقش عوامل مؤثر در ایجاد آینده فراهم می‌نماید، امکان ایجاد چشم‌انداز مطلوب برای تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران سازمان آموزش و پرورش به وجود می‌آورد. افق‌های نوین از طریق شناسایی و ایجاد ظرفیت‌ها و توانمندی‌های جدید امکان بهره‌گیری از فرصت‌ها در آینده را میسر می‌سازد ضمن آنکه با این رویکرد مشکلات به نارسایی‌های ناشی از شرایط آینده قابل احصاء و رفع آن‌ها امکان‌پذیرتر خواهد بود (صفدری، ۱۳۹۱). در تحقیقات فرصت به‌عنوان وضعیت‌های مطلوب آینده تعریف می‌شود که دستیابی به آن امکان‌پذیر است. فرصت می‌تواند زمان یا موقعیت مناسب و مساعد برای دستیابی به یک هدف یا مقصود باشد که شانس خوبی برای پیشرفت و ترقی به مجموعه و سازمان می‌دهد (یداله‌ی فارسی و همکاران، ۱۴۰۴).

امروزه برای داشتن جامعه مرفعی و پیشرو، نگاه و تفکر روبه‌جلو الزامی است چراکه شناسایی نیازهای آینده ضرورت سرمایه‌گذاری امروز را مشخص می‌سازند و چنانچه این سرمایه‌ها در مسیر درست آن انجام نشود لطمه جبران‌ناپذیری بر پیکره اقتصادی و اجتماعی جامعه وارد می‌گردد. از سویی ورزش عامل مهمی در توسعه پایدار محسوب می‌شود و در طول سالیان گذشته نقش مهمی در تحقق توسعه و صلح، ارتقاء احترام به قشرهای خاص، مشارکت و توانمندسازی زنان، جوانان و افراد جامعه داشته است و از همه مهم‌تر در سلامتی شهروندان نقش اساسی دارد و همچنین از آنجاکه مدیریت سلامتی انسان یکی از موضوعات مهم در پیش‌بینی علوم و فناوری‌های تأثیرگذار در سال ۲۰۲۵ است و برای افراد موضوع سلامتی روبه‌روز مهم‌تر می‌شود (قربانی و همکاران، ۱۴۰۱). تربیت بدنی فقط مربوط به یک درس و زمینه آموزشی نیست و باید این موضوع را در نظر گرفت که مسیر نامناسب این درس نه تنها بر سایر دروس تأثیر دارد بلکه بر جامعه و سبک زندگی جامعه هم اثرگذار می‌باشد. برای ایجاد تحولات مثبت در ورزش کشور و توسعه همه‌جانبه نیاز به ایجاد تغییرات اساسی در تدوین مؤلفه‌های نوظهور رشته تربیت بدنی وجود دارد و این امر مطالعات و برنامه‌ریزی‌های دقیق و آینده‌پژوهانه را در این راستا طلب می‌کند (قربانی و همکاران، ۱۴۰۱).

نظام آموزش و پرورش و به عبارت بهتر نظام تعلیم و تربیت، به‌طور بالقوه یکی از محوری‌ترین و تعیین‌کننده‌ترین نهادهای اجتماعی در تحقق توسعه کشور به‌حساب می‌آید. یکی از اساسی‌ترین وظایف هر نظام تربیتی ارائه تصویری روشن از انسان مطلوب است و گویاترین شاهد بر ضرورت وجود یک نظام آموزشی، توجه به آینده‌ها است. آموزش و پرورش از پیش‌دستانی تا دانشگاه ضرورتاً بایستی آینده مدار باشد، زیرا کارکرد آن در واقع تجهیز دانش‌آموزان و دانشجویان به دانش و مهارت‌های لازم برای مشارکت مؤثر در جامعه چه در زمان حال و چه در زمان آینده است (همتی و همکاران، ۱۳۹۴). نظام آموزش و پرورش به خاطر سروکار داشتن با طیف وسیعی از اعضای جامعه در سطوح مختلف، نسبت به سازمان‌ها یا نهادهای دیگر با مقوله آینده‌پژوهی و فرایندهای آن درگیر بوده و در صورت بی‌توجهی با در نظر نگرفتن اثرات آن خطرات جبران‌ناپذیری را متحمل خواهد شد؛ بنابراین نظام‌های آموزش و پرورش باید در تدوین برنامه و فعالیت‌های خود، نسبت به مقوله آینده‌پژوهی و فرایندهای آن دقت نظر کامل داشته باشند. البته باید توجه داشت که تدوین و اجرای برنامه‌های آینده‌پژوهی در نظام‌های آموزش و پرورش نیازمند آماده کردن زیرساخت‌ها و الزاماتی هم در سطح آموزش و پرورش و هم در سطح جامعه می‌باشد و در صورت فراهم بودن این زیرساخت‌ها و الزامات می‌توان به نتایج اثربخش فرایندهای آینده‌پژوهی در نظام آموزش و پرورش امیدوار بود و از پیامدها و مزایای آن نهایت بهره را برد (مرادی پردنجانی و همکاران، ۱۳۹۴). ورزش فرصت‌های زیادی برای جامعه به ارمغان می‌آورد (شهولی کوه شوری و همکاران، ۱۴۰۱) در تحقیقی با عنوان: شناسایی شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر بر آینده ورزش تربیتی ایران؛ به این نتیجه رسیدند که: برای عدم غافل‌گیری توسط شگفتی‌سازها و پیشران‌ها، از «زمان واکنش» که فاصله‌ای بین

سیگنال‌های ضعیف زمان حال و زمان وقوع شگفتی‌سازهای آینده است، لازم است متولیان ورزش تربیتی، برنامه‌ریزی جامع و عملیاتی جهت رصد آینده و پیش‌نگری آینده برای توسعه ورزش تربیتی تدوین نمایند. از این‌رو شناسایی شگفتی‌سازها و پیش‌ران‌های مؤثر بر آینده ورزش تربیتی ایران تا حدودی می‌تواند آینده‌های گوناگون را با احتمالات مختلف شناسایی نمایند؛ و همچنین (قنبری فیروزآبادی و همکاران، ۱۳۹۹) در تحقیق خود با عنوان طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی نتیجه گرفت: نیروی انسانی، منابع مالی، فضا و تجهیزات، اجرای درس و فوق‌برنامه تربیت‌بدنی به‌عنوان عوامل علی و عوامل مدیریتی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه و فناوری، علمی-ورزشی به‌عنوان شرایط زمینه‌ای و عوامل مالی، سیاسی، اقتصادی و اداری به‌عنوان شرایط مداخله‌گر موردتوجه می‌باشند. همچنین یافته‌های تحقیق وی نشان داد که توسعه‌ی ورزش دانش‌آموزی، پیامدهای تربیتی اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، علمی و فناوری، اجتماعی، تربیت زیستی و بدنی، زیبایی‌شناختی و هنری را به دنبال خواهد داشت.

نتیجه تحقیق مورفی^۱ (۲۰۲۰) نشان می‌دهد تئوری اعتبار سنجی مدارس ابزار مهمی برای مربیان نه‌تنها برای مشاهده و درک پدیده آموزش اضطرابی، بلکه برای دفاع از استهلاک مدارس پس از گذر از بحران کرونا نیز می‌باشد.

آموزش درس تربیت‌بدنی به دلیل الزام به استفاده از حرکت در آموزش، با نحوه آموزش سایر دروس تمایز دارد و بر این اساس شیوه‌های تدریس و انجام تکالیف درسی دانش‌آموزان و دانشجویان شکل متفاوتی دارد و آثار آن بر آموزش در آینده تأثیرگذار خواهد بود هریس^۲ (۲۰۲۰) نظام آموزش تربیت‌بدنی تحت تأثیر تغییرات محیط قرار گرفته است. رشد تکنولوژی شیوه‌های ارزشیابی را در علوم ورزشی تحت تأثیر قرار داده است (Lozano et al., 2020). توجه به توسعه پایدار در تمام ابعاد زندگی انسان‌ها بر نظام آموزش تربیت‌بدنی در مراکز آموزشی اثرگذار بوده است (Young, 2020). اسماعیل‌پور باریکی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان: عوامل مؤثر بر توسعه ورزش تربیتی ایران با رویکرد آینده‌پژوهی بیان می‌کنند؛ سیاست‌های مراکز آموزشی، ارزیابی مستمر راهبردهای عملیاتی، فعالیت‌های پژوهشی، منابع انسانی متخصص، استانداردسازی‌های ورزشی، مراکز تصمیم‌گیری ICT محور، بوروکراسی زدایی، جهت‌دهی خیران به سمت ورزش تربیتی، معماری اماکن و فضاهای ورزشی، سبک زندگی، تورم، ظهور فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، اقتصاد خانواده‌ها، قیمت زمین و مصالح و تأسیسات بیشترین نقش را در وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور ایفا می‌کنند.

توجه به ویژگی‌های معلمان تربیت‌بدنی آینده و مکان و محتوای آموزش این درس برای مدیریت توسعه پایدار مورد تأکید می‌باشد (Young et al., 2020). با وجود رشد توجه جهانی به آموزش‌بدنی آینده‌گرا و نقش آن در سلامت نسل جوان، توسعه مهارت‌های حرکتی-اجتماعی، تقویت سبک زندگی فعال و ارتقای رفاه روانی، بررسی‌ها نشان می‌دهد که در ایران هنوز تصویر روشنی از فرصت‌های پیش روی درس تربیت‌بدنی در آینده نظام آموزشی ترسیم نشده است (OECD, 2019). با وجود حجم قابل‌توجه تحقیقات درباره مشکلات درس تربیت‌بدنی، هنوز پژوهشی جامع، آینده‌نگر و فرصت‌محور وجود ندارد که بتواند نقشه فرصت‌های راهبردی تربیت‌بدنی مدارس ایران را ترسیم کند؛ بنابراین برای ایجاد تحولات مثبت در ورزش کشور و توسعه همه‌جانبه در نظام سلامت و تندرستی، نیاز به ایجاد تغییرات اساسی در تدوین مؤلفه‌های نوظهور درس تربیت‌بدنی مدارس وجود دارد و این امر، مطالعات و برنامه‌ریزی‌های دقیق و آینده‌پژوهانه را در این راستا طلب می‌کند. توجه به مشکلات و چالش‌های آینده جوامع مانند چالش‌های سیستم آموزشی و حضور سیستم‌های دیجیتال در نظام آموزش امروز جهان و لزوم توجه و تأثیر این عوامل بر آینده تربیت‌بدنی آموزش و پرورش، اهمیت بررسی آینده تربیت‌بدنی و فرصت‌های پیش روی آن در آموزش و پرورش در کشور را گوشزد می‌کند تا با شناسایی و بررسی مسائل پیش روی این حوزه و عوامل تأثیرگذار بر آن مناسب‌ترین مسیر پیش روی آموزش درس تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش در ایران که باعث ارتقاء سطح کیفی این رشته خواهد شد را بررسی کرد. لذا در این تحقیق به دنبال شناسایی فرصت‌های پیش روی آموزش درس تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران در افق ۱۴۳۰ می‌باشیم.

¹ Murphy

² Harris

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

در پژوهش مارتینن و بیقله^۱ (۲۰۲۴) تربیت بدنی به یادگیری برنامه‌ریزی شده و پیش‌رونده اشاره دارد که در برنامه درسی مدرسه رخ می‌دهد. این شامل «یادگیری حرکت» یعنی افزایش شایستگی جسمی و «حرکت برای یادگیری» مثلاً همکاری با دیگران می‌شود. زمینه یادگیری، فعالیت بدنی است. در حال حاضر، این موضوع یک موضوع اساسی در برنامه درسی است و به کودکان ۵ تا ۱۶ ساله آموزش داده می‌شود. با این حال، با توجه به سهم آن در توسعه فردی و جامع و همچنین در نتایج آموزشی و زندگی، درخواست‌های فزاینده‌ای برای ارتقای این موضوع به جایگاه اصلی و قرار گرفتن آن در قلب زندگی مدرسه وجود داشته است؛ و آموزش معلمان تربیت بدنی و کاری که آموزش عالی باید برای کمک به آموزش متخصصان آینده به‌منظور تبدیل شدن به مدافعان تغییر سیاست انجام دهد. بر اساس پژوهش والر و همکاران^۲ (۲۰۲۲)، معلمان اندازه کلاس، محدودیت‌های بودجه و کمبود منابع را به‌عنوان موانع مهم تدریس مؤثر ذکر می‌کنند. این مطالعه همچنین شکافی را در مهارت‌های دیجیتال در بین معلمان تربیت بدنی در نسل‌های مختلف برجسته می‌کند و پژوهش مک میلیان^۳ (۲۰۲۴) تحت عنوان «آینده تربیت بدنی و نقش محوری فناوری آموزشی در طراحی برنامه درسی و آموزش یادگیرنده محور» یافته‌ها نشان می‌دهد که فضای مدرسه، دسترسی به منابع و آموزش معلمان در پذیرش فناوری نقش محوری دارند. معلمان باتجربه مهارت بیشتری در استفاده از ابزارهای پیشرفته نشان دادند، درحالی‌که معلمان تازه‌کار سازگاری بیشتری نشان دادند اما به حمایت‌های اساسی نیاز داشتند. استفاده از فناوری تأثیر مثبتی بر میزان مشارکت و فعالیت دانش‌آموزان داشت و آموزش تربیت بدنی را به یک تجربه تعاملی‌تر تبدیل کرد.

بسیاری از تحقیقات بر اثرات مختلف رشد تکنولوژی بر وضعیت جسمانی و سبک زندگی انسان‌ها در آینده تأکید کرده‌اند و بر این اساس، نتایج پژوهش سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (۲۰۱۹) نشان داد که درس تربیت بدنی برای افق زمانی ۲۰۳۰ (شمسی ۱۴۰۸) باید پویا و فراگیر شود تا پاسخگوی نیازهای آینده جهان باشند. از طرفی نتایج تحقیق شهولی و همکاران (۱۴۰۰) بر آینده درس تربیت بدنی در افق ۱۴۱۴ و تعیین استراتژی‌های مطلوب نشان داد که دو عدم قطعیت کلیدی «شبکه‌سازی در بین بازیگران کلیدی» و «هم‌افزایی خانواده و اجتماع» پایه و اساس وضعیت ورزش تربیتی در آینده و در افق ۱۴۱۴ خواهد بود. همچنین پیله‌ور و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های درونی و بیرونی ورزش دانش‌آموزی استان خراسان رضوی به این نتیجه رسیدند که توجه و اهمیت به ورزش دانش‌آموزی از سوی مسئولان، مدیران، کارشناسان و دبیران تربیت بدنی استعدادهای بالقوه در این بخش را به فعل درمی‌آورد و در پی آن ورزش قهرمانی کشور توسعه خواهد یافت. با توجه به مطالب ذکرشده ورزش و تربیت بدنی در کشور خصوصاً درس تربیت بدنی در وزارت آموزش و پرورش باید با توجه به مؤلفه‌های از پیش تعیین‌شده در دوره‌های زمانی مناسب مورد بازبینی و تحلیل قرار گیرد تا هر زمان بهترین برنامه ممکن برای بهره‌وری از این درس در کل مدارس و در کل کشور وجود داشته باشد. با توجه به تحولاتی که در جهان دیده می‌شود، تغییرات در آموزش و پرورش کشور لازم و ضروری است و با وجود اینکه درس تربیت بدنی یکی از مقوله‌های مهم در نظام آموزش و پرورش می‌باشد، لذا تغییر و تحول در این دسته از حیث اینکه در سلامت جسمانی و روانی افراد مؤثر است، بسیار لازم می‌باشد. پیشینه تحقیقات نشان می‌دهد در سال‌های اخیر بخش عمده پژوهش‌های داخلی درباره تربیت بدنی مدرسه، بر تشریح مشکلات موجود مانند کمبود امکانات، نبود نیروی انسانی متخصص، یا ساعات ناکافی درس متمرکز بوده و اغلب از زاویه وضع موجود به موضوع نگریسته‌اند. در نتیجه، هنوز تصویر روشنی از آینده درس تربیت بدنی و ظرفیت‌های نوظهور آن در نظام آموزشی ایران ترسیم نشده است. این خلأ از آنجا ناشی می‌شود که مطالعات داخلی کمتر به رویکردهای آینده‌پژوهانه، تحلیل روندهای جهانی، فناوری‌های نوین یادگیری حرکتی و فرصت‌های ناشی از تغییرات اجتماعی، فرهنگی و سبک زندگی دانش‌آموزان پرداخته‌اند. مجموع این موارد نشان می‌دهد که ادبیات موجود هنوز قادر به ارائه نقشه راهی آینده‌نگر برای بهره‌گیری از ظرفیت‌های نوین تربیت بدنی در مدارس نیست و این دقیقاً شکاف اصلی است که انجام پژوهش پیشنهادی می‌تواند آن را پوشش دهد.

¹ Marttinen & Beighle

² Waller et al.

³ McMillian

مواد و روش پژوهش

این پژوهش با هدف شناسایی فرصت‌های پیش‌روی آینده درس تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران در افق ۱۴۳۰ صورت گرفت. پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی با ماهیت آینده‌پژوهی^۱ که با رویکرد تحلیلی-اکتشافی و به‌صورت کیفی با استفاده از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شد. به‌منظور تحلیل داده‌ها، از رویکرد استقرایی در تحلیل مضمون استفاده شد و این کار مطابق با مدل تحلیل مضمون شش مرحله‌ای برون و کلارک صورت گرفت (شکل ۱). در این روش، شش مرحله گام اول: آشنایی با داده‌های خام، گام دوم: استخراج کدهای ابتدایی، گام سوم: جستجوی تم‌های اصلی، گام چهارم: بازنگری تم‌ها، گام پنجم: تعریف و نام‌گذاری تم‌ها و گام ششم: تفسیر تم‌ها بر اساس سؤال اصلی پژوهش وجود دارد. مطالعه حاضر از لحاظ هدف، جز تحقیقات کاربردی محسوب می‌شود. مشارکت‌کنندگان پژوهش شامل معلمان ورزش، استادان دانشگاه فرهنگیان، مدیران اداره کل تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش و کارشناس تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش بود. در انتخاب مشارکت‌کنندگان، تمرکز بر روی متخصصانی بود که در خصوص مسئله و موضوع صاحب‌نظر باشند و به همین دلیل سعی شد افراد صاحب‌نظر در حوزه‌های مختلف نماینده‌ای در این بخش داشته باشند. در این راستا، افرادی انتخاب شدند که در زمینه ورزش دانش‌آموزی فعالیت و تخصص داشتند. مطالعه حاضر از منظر مکانی در کشور ایران انجام شد. سعی بر این شد شرکت‌کنندگان از اکثر استان‌ها انتخاب شوند. مشارکت‌کنندگان از استان‌های مختلف (شامل استان‌های با جمعیت شهری بالا، استان‌های کم‌جمعیت روستایی، و استان‌های با ویژگی‌های فرهنگی-اجتماعی متفاوت) دعوت شدند تا تفاوت‌های منطقه‌ای و زمینه‌ای در تجربیات و دیدگاه‌ها شناسایی شود. از نظر جمع‌آوری داده‌ها نیز محدوده زمانی تحقیق حاضر، سه ماه آغازین سال ۱۴۰۴ بود.

انتخاب شرکت‌کنندگان برای مصاحبه، ابتدا به‌صورت هدفمند با ۵ نفر شروع شد و با پیش رفتن روند مصاحبه، از نمونه‌گیری نظری استفاده گردید و درنهایت، با مصاحبه با ۱۷ نفر، اشباع نظری حاصل شد. در پژوهش کیفی معیار مشخصی برای تعیین حجم نمونه وجود ندارد. حجم نمونه به این دلیل انتخاب شد که از لحاظ دسترسی به مشارکت‌کنندگان از نظر اقتصادی، زمانی و تجزیه و تحلیل داده‌ها مقرون به‌صرفه باشد. مفاهیم اشباع نظری و بازده نزولی که در نمونه‌گیری کیفی مدنظر می‌باشد، باید با محدودیت‌های زمان، پول و سایر عوامل در نقطه تعادل قرار گیرد. در این مرحله، جمع‌آوری داده‌ها به شیوه جمع‌آوری داده‌های کیفی صورت گرفت. مصاحبه‌ها به‌صورت ترکیبی از مصاحبه‌های صوتی و تصویری از طریق فضاهای اجتماعی و حضوری انجام گرفت. مصاحبه‌ها بین ۲۵ تا ۵۰ دقیقه به طول انجامید و میانگین انجام مصاحبه‌ها به‌صورت کلی ۳۰ دقیقه بود. پس از اخذ مصاحبه‌ها، داده‌های خام مربوط به آن‌ها در چند مرحله موردبررسی و بازخوانی قرار گرفت و کدگذاری اولیه داده‌های خام صورت پذیرفت. پس از آن، برای استخراج مقوله‌های اصلی و مقوله‌های فرعی احتمالی، جستجو آغاز شد و کدهایی که قرابت معنایی بیشتری با یکدیگر داشتند، در قالب یک مقوله قرار گرفتند. بعد از چندین مرحله بازنگری، از طبقه‌بندی و نام‌گذاری مقوله‌های اصلی و فرعی اطمینان حاصل گردید. در این پژوهش، برای افزایش پایایی تحلیل داده‌ها از شیوه بررسی هم‌تا استفاده شد و دو نفر از خبرگان آشنا با موضوع به‌صورت مستقل بخشی از داده‌ها را کدگذاری کردند. باین‌حال، این رویکرد دارای محدودیت‌هایی است که لازم است به‌صراحت بیان شود. نخست آنکه، در مطالعات کیفی امکان دستیابی به پایایی عددی بالا مشابه پژوهش‌های کمی ذاتاً محدود است و تحلیل داده‌ها تا حدی وابسته به قضاوت تفسیری پژوهشگران باقی می‌ماند. موضوعی که در پژوهش حاضر با برگزاری جلسات اجماع و بازنگری مشترک تا حد امکان کنترل شد، اما به‌طور کامل قابل‌حذف نیست. در انجام این پژوهش تمامی ملاحظات اخلاقی مرتبط با مطالعات کیفی رعایت شد. پیش از آغاز مصاحبه‌ها، هدف پژوهش، نحوه استفاده از داده‌ها و حقوق مشارکت‌کنندگان به‌صورت شفاف برای آنان توضیح داده شد و رضایت آگاهانه کتبی یا شفاهی دریافت گردید. مشارکت افراد کاملاً داوطلبانه بود و آنان در هر مرحله از فرایند تحقیق حق انصراف بدون هیچ پیامدی را داشتند. برای حفظ محرمانگی، نام و مشخصات هویتی مشارکت‌کنندگان حذف گردید. همچنین در تحلیل داده‌ها تلاش شد از هرگونه سوگیری، تحمیل دیدگاه پژوهشگر و تفسیرهای غیر مستند پرهیز شود و بازنمایی یافته‌ها با احترام کامل به دیدگاه‌ها و تجربه‌های مشارکت‌کنندگان صورت گیرد.

^۱ Future studies

شکل ۱- چارچوب شش مرحله‌ای براوان و کلارک برای انجام تحلیل تماتیک

بحث و ارائه یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است. نتایج آمار توصیفی نشان داد که بیشتر مشارکت‌کنندگان در مقطع سنی بیش از ۴۰ سال قرار داشتند (۴۱ درصد). همچنین، بیشتر نمونه‌ها دارای تحصیلات دکتری (۵۳ درصد) و استاد دانشگاه فرهنگیان (۴۱ درصد) بودند.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان پژوهش

متغیرها	گویه‌ها	فراوانی	درصد فراوانی
سن	۲۵-۳۰	۱	۶٪
	۳۱-۳۵	۴	۲۳٪/۵
	۳۶-۴۰	۵	۲۹٪/۵
جنسیت	بیش از ۴۰ سال	۷	۴۱٪
	مرد	۱۱	۶۵٪
	زن	۶	۳۵٪
میزان تحصیلات	کارشناسی	۱	۶٪
	کارشناسی ارشد	۷	۴۱٪
	دکتری	۹	۵۳٪
شغل	معلم ورزش	۵	۲۹٪
	استاد دانشگاه	۷	۴۱٪
	مدیر در اداره کل آموزش و پرورش	۳	۱۸٪
	کارشناس وزارت آموزش و پرورش	۲	۱۲٪

مهم‌ترین فرصت‌های پیش روی آینده تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران کدام‌اند؟

پس از انجام ۱۷ مصاحبه با متخصصین، نتایج بعد از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های اخذ شده با استفاده از روش تحلیل مضمون نمونه‌های پژوهش کدگذاری و دسته‌بندی شد. پس از تلخیص، تلفیق و ادغام کدهایی که به لحاظ معنایی و مفهومی دارای وجه مشترک بودند، در مجموع ۵۶ (کدباز) فرصت‌های پیش روی آینده تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران شناسایی گردید که این

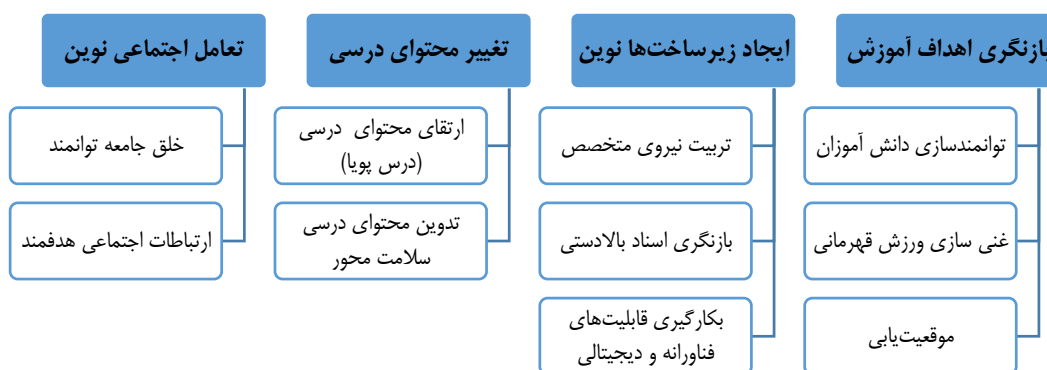
عوامل در ۴ مقوله اصلی و ۱۰ مقوله فرعی به شرح زیر در جدول شماره ۳ دسته‌بندی شدند. تحلیل مضمون نشان داد که مضامین اصلی تحقیق در نسبت متقابل با یکدیگر معنا پیدا می‌کنند و هر یک بخشی از فرایند کلی تحول درس تربیت‌بدنی را تبیین می‌نمایند. مضمون ایجاد زیرساخت‌های نوین با مضامین فرعی مرتبط با توانمندسازی دانش‌آموزان، موقعیت‌یابی و غنی‌سازی ورزش قهرمانی، نقش بستر و حمایت‌کننده را دارد و زمینه تحقق سایر مضامین را فراهم می‌کند. این بستر زیرساختی به‌طور مستقیم با مضمون بازنگری اهداف آموزش در ارتباط است؛ بدین معنا که تربیت نیروی متخصص، بازنگری اسناد بالادستی و بهره‌گیری از قابلیت‌های فناورانه، در صورتی مؤثر خواهد بود که پیش‌نیازهای زیرساختی فراهم‌شده باشد. از سوی دیگر، مضمون تغییر محتوای درسی که شامل ارتقای محتوای آموزشی و تدوین محتوای سلامت‌محور است به‌عنوان پیامد طبیعی بازنگری اهداف آموزشی عمل می‌کند و درعین‌حال خود نیز به توسعه زیرساخت‌های نوین و بهبود کیفیت اهداف آموزشی بازخورد می‌دهد. در این میان، مضمون تعامل اجتماعی نوین جایگاهی میانجی و تقویت‌کننده دارد؛ به‌گونه‌ای که خلق جامعه توانمند و توسعه ارتباطات اجتماعی هدفمند، هم از زیرساخت‌های نوین و محتوای بازنگری‌شده تأثیر می‌پذیرد و هم به تحقق اهداف نوین آموزشی کمک می‌کند. در مجموع، این مضامین شبکه‌ای یکپارچه و پویا را شکل می‌دهند که در آن زیرساخت‌ها، اهداف، محتوا و تعامل اجتماعی به‌صورت هم‌افزا عمل کرده و چشم‌انداز آینده درس تربیت‌بدنی را به‌طور نظام‌مند و معنادار ترسیم می‌کنند.

جدول ۲- کدگذاری و مقوله‌بندی مستخرج از متن مصاحبه‌ها

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای باز
ایجاد زیرساخت‌ها نوین	تربیت نیروی متخصص	نیروی انسانی متخصص جذب معلمان متخصص در ورزش همکاری همکاران دلسوز و متخصص به‌روز سازی اطلاعات معلمان جذب معلمان آشنا با فناوری‌های روز افزایش شمار دانش‌آموختگان تربیت‌بدنی
	بازنگری اسناد بالادستی	وجود طرح جامع ورزش کشور وجود معاونت مستقل تربیت‌بدنی و سلامت در وزارتخانه اهمیت ورزش در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش محوریت اهمیت ورزش در بیانات مقام معظم رهبری محوریت اهمیت ورزش نوجوانان و جوانان در اسناد بالادستی
	بهره‌گیری قابلیت‌های فناورانه و دیجیتالی	توسعه فناوری در حوزه تربیت‌بدنی استفاده مناسب از ابزارهای آموزش مجازی استفاده از کلیپ‌های آموزشی ورزشی برای آموزش استفاده از تصاویر ورزشی برای آموزش برگزاری لایو ورزشی و ارتباط زنده برای آموزش برگزاری مسابقات مجازی رشته‌های ورزشی استفاده از واقعیت مجازی برای آموزش ورزش و جذابیت بیشتر
بازنگری اهداف آموزش	توانمندسازی دانش‌آموزان	ایجاد انگیزه یادگیری برای دانش‌آموزان توانمندسازی دانش‌آموزان ایجاد علاقه به ورزش در بین دانش‌آموزان پرورش دانش‌آموزان مستعد شناسایی و معرفی استعدادها و ورزشی
	غنی‌سازی ورزش قهرمانی	آموزش مناسب مهارت‌های ورزشی آموزش اصولی قوانین ورزش استفاده از ظرفیت برای پرورش قهرمانان ملی تسهیل قهرمانی تیم‌های ملی در مسابقات بین‌المللی کشف استعدادها برای ورزش قهرمانی نهادینه کردن فرهنگ قهرمان‌پروری در ایران

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای باز
	موقعیتیابی	پرورش الگوها و اسطوره‌های ورزشی
		استفاده از امکانات طبیعی برای آموزش ورزش در مناطق مختلف
		آموزش تربیت‌بدنی بر اساس ویژگی‌های بومی، استانی و ملی
		ایجاد جایگاه مناسب برای درس ورزش در برنامه درسی
		انتخاب ورزش با توجه به نیاز و علاقه دانش‌آموزان
تغییر محتوای درسی	ارتقای محتوای درسی (درس پویا)	توجه به هر دو بعد فیزیکی و روانی دانش‌آموزان
		توجه به نیازهای عاطفی، اجتماعی دانش‌آموزان
		ارتقای سطح سواد حرکتی دانش‌آموزان
		آموزش اصولی مهارت‌های پایه
		توجه به بهبود روحیه دانش‌آموزان
	تدوین محتوای درسی سلامت‌محور	کمک به کاهش آسیب‌های جسمی و روانی
		توانمندسازی دانش‌آموزان در مدیریت هزینه‌های سلامت
		آموزش نحوه پیشگیری از بیماری‌ها
		تولید نیروی کار سالم و سرزنده
		ایجاد نگرش مثبت اجتماعی به سلامت جسمی
تعامل اجتماعی نوین	خلق جامعه توانمند	تبدیل زنگ ورزش به زنگ سلامت
		انجام و یادگیری فعالیت‌های گروهی و کار تیمی
		تسهیل رشد اجتماعی دانش‌آموزان
		ایجاد حس انسجام و هماهنگی و همکاری در دانش‌آموزان
		ارتقای سبک زندگی فعال و سالم
	ارتباطات اجتماعی هدفمند	جلوگیری از حرکت به سمت سبک زندگی غیرفعال
		تسهیل جامعه‌پذیری دانش‌آموزان
		تسهیل تعاملات بین‌المللی آموزشی
		ارتباط آموزشی با سازمان‌های ورزشی
		تعامل مؤثر با خانواده دانش‌آموزان
		تدوین طرح ورزش با خانواده
		برنامه‌های ورزشی با گردآوری اطلاعات بهتر

با وجود تلاش برای ارائه تفسیرهای دقیق و مبتنی بر داده، باید پذیرفت که فرایند تحلیل مضمون ذاتاً تفسیری است و یافته‌ها تا حدی متأثر از برداشت‌ها و پیش‌فرض‌های پژوهشگر قرار می‌گیرد. هرچند برای افزایش اعتبار، مقایسه کدگذاری با تحلیل‌گران دیگر و بازنگری مستمر مضامین انجام شد، اما امکان دستیابی به تفسیر کاملاً عینی یا توافق صددرصدی میان تحلیل‌گران در پژوهش‌های کیفی محدود است. علاوه بر این، مضامین استخراج‌شده بازنمایی‌کننده تجربه‌ها و دیدگاه‌های گروه خاصی از مشارکت‌کنندگان‌اند و لزوماً قابل‌تعمیم به همه ذی‌نفعان نظام آموزشی نیستند؛ به همین دلیل، نتایج باید در چارچوب انتقال‌پذیری و نه تعمیم‌آماری تفسیر شوند.

شکل ۱- نقشه تماتیک فرصت‌های پیش روی تربیت‌بدنی آموزش و پرورش ایران

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

این تحقیق با هدف شناسایی فرصت‌های پیش‌روی آینده تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران در افق ۱۴۳۰ به مرحله اجرا گذاشته شد. این پژوهش ماهیت آینده‌پژوهی دارد و از نوع تحلیلی و اکتشافی است. از سوی دیگر می‌توان بیان کرد که پژوهش حاضر بر اساس روش، یک پژوهش کیفی است. در این پژوهش فرصت‌های پیش‌روی آموزش تربیت‌بدنی آموزش و پرورش ایران شناسایی گردید. اولین مقوله اصلی ایجاد زیرساخت‌ها نوین نام گرفت که شامل سه مقوله فرعی به نام تربیت نیروی متخصص، بازنگری اسناد بالادستی و به‌کارگیری قابلیت‌های فناوریانه و دیجیتالی بود. توانمندسازی منابع انسانی زمینه‌ساز توسعه شایستگی‌های آنان در راستای ایجاد تحولی مثبت و سازنده در نظام تعلیم و تربیت است. حمیدی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود به توانمندسازی و بهسازی منابع انسانی اشاره می‌کنند که آموزش و توسعه حرفه‌ای منابع انسانی و آموزش مشارکت‌کنندگان، مربیان، مدیران و اولیای دانش‌آموزان را از استراتژی‌های مهم برای به‌سازی منابع انسانی می‌دانند. به‌طور کلی می‌توان بیان کرد منابع انسانی در آموزش و پرورش دودسته‌اند یک دسته منابع انسانی شاغل در پست‌های اداری که نیروهای ستادی به حساب می‌آیند و دسته دیگر معلمان هستند. نیروهای اداری باید مدیران قوی و توانمندی باشند تا علاوه بر انجام وظایف اداری خود با رفتار سازمانی مناسب انگیزه معلمان که حیاتی‌ترین عضو در سازمان‌های آموزشی هستند را افزایش دهند و نیازهای شغلی آن‌ها را با تدبیر برطرف نمایند. دسته دوم یعنی معلمان که آموزش و پرورش نسل آینده را بر عهده دارند، لذا معلم اثربخش برای آموزش و پرورش مورد نیاز است. معلم اثربخش، معلمی است که با داشتن مهارت‌ها، صلاحیت‌های حرفه‌ای و اخلاق معلمی، زمینه را برای یادگیری همه‌جانبه دانش‌آموزان فراهم کند و از این طریق موجب پیشرفت هر چه بیشتر دانش‌آموزان در فرایند یادگیری شود (پاداش و همکاران، ۱۳۹۸). صالحی و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیق خود با موضوع: آینده‌پژوهی ورزش دانش‌آموزی با رویکرد تحلیل ساختاری،

پیشنهاد می‌دهند که: اگر برنامه‌های تدارک دیده‌شده برای آینده ورزش دانش‌آموزی جذابیت لازم را نداشته باشد بدون شک اثر لازم را نخواهد داشت و با شکست روبه‌رو خواهد شد. در این راستا لازم است علایق دانش‌آموزان بررسی شود و با توجه به نیازهای آن‌ها برنامه‌های لازم تدارک دیده شود. وجود روانشناسان کودک و نوجوان و همچنین جامعه‌شناسان می‌تواند کمک شایانی در طرح برنامه‌های مناسب داشته باشند

در سند تحول بنیادین به اصلاح و روزآمد کردن روش‌های تعلیم و تربیت با تأکید بر روش‌های فعال، گروهی و خلاق با توجه به نقش الگویی معلمان اشاره شده است. این موضوع نشان می‌دهد که برای تحول در آموزش مدارس نیاز به معلمان اثربخش در حوزه تربیت‌بدنی وجود دارد. دانش‌افزایی مستمر معلمان در حین خدمت و ارتقای شأن و منزلت اجتماعی آن‌ها به عنوان راه کار مطرح شده است. عزیزی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود بیان می‌کنند که بسترسازی حضور دانش‌آموزان پسر و دختر در میادین ورزش قهرمانی و حرفه‌ای با تأکید بر حفظ شئون اسلامی یکی از محورهای توسعه تربیت‌بدنی آموزش و پرورش است. در این زمینه همکاری و حمایت مناسب مسئولین استان از اعزام تیم‌های دانش‌آموزی استان به مسابقات کشوری و بهیود نگرش خانواده‌ها نسبت به ورزش قهرمانی دانش‌آموزان در استان همچنین افزایش گرایش دانش‌آموزان به فعالیت‌های ورزش قهرمانی با انگیزه حضور در میادین داخلی و خارجی و میزبانی مسابقات منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی بسیار تأثیرگذار می‌تواند باشد؛ به‌صورت کلی باید از حضور معلمان تربیت‌بدنی، مربیان و بازیکنان مطرح کشور و بین‌المللی و از وجود مربیان کارآمد و تحصیل کرده استفاده شود و از استعدادهای اقلیمی در استان و وجود سالن ورزشی و فضای اختصاصی بهره لازم را برد. دومین مقوله اصلی بازنگری اهداف آموزش نام گرفت که شامل سه مقوله فرعی توانمندسازی دانش‌آموزان، غنی‌سازی ورزش قهرمانی و موقعیت‌یابی بود. در حال حاضر ضعف فناوری آموزشی و مدیریت ناکارآمد، ضعف فناوری‌های معرفی‌شده به عنوان چالش‌های آموزش مجازی مطرح است. شیوع کرونا فرصت‌هایی مانند آموزش‌های برخط و مجازی به دنبال داشته است. ابراین^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیق خود برای آموزش از راه دور پورتال‌ها، مایکروسافت، برنامه گوگل میت و این‌گونه ارتباطات زنده و دوطرفه را مفید می‌دانند. استفاده از چالش‌های ورزشی مجازی، شعرهای ورزشی برای جذاب کردن آموزش و بازی‌های ورزشی برای تسهیل آموزش مجازی جزو خلاقیت‌هایی است که معلم تربیت‌بدنی می‌تواند در کلاس درس مجازی اجرا کند (رضاپور و محرمزاده، ۱۴۰۰). به‌منظور استفاده از ابزارهای آموزش مجازی نیاز است از مواردی مانند تولید محتوای آموزشی، تهیه کلیپ آموزشی، فایل صوتی، پوسترهای ورزشی،

^۱ O'Brien

فایل متنی، پاورپوینت و لایو ورزشی استفاده کرد که مناسب برای آموزش مجازی درس تربیت بدنی به عنوان ابزار آموزشی هستند. به صورت کلی هدف تحول ابزارها و روش های آموزش مجازی در جهتی است که هر فرد در هر زمان و در هر مکان با امکانات خود بتواند یاد گیرد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۹). در زمینه نیازسنجی مناسب حمیدی و نجفی (۱۳۹۹) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند مواردی مانند نیازسنجی مجدد، تدوین راهبردها، ارتباطات دوسویه، اصلاح فرآیندهای آموزش مجازی، برنامه های عملیاتی برای توسعه ورزش تربیتی در آموزش و پرورش لازم است. نتایج کرمی گاوگانی و نجف زاده (۱۳۹۵) نشان می دهد که از میان نیازهای شناختی، نگرشی و عاطفی، نیاز شناختی از رتبه بالاتری برخوردار می باشد. همچنین از بین نیازهای شناختی آموزش فعالیت های ورزشی، نیاز دانستن دانش آموزان به گرم کردن بدن خود قبل از ورزش از رتبه بالاتری برخوردار است. از بین نیازهای مهارتی نیاز به مهارت دیدن از رتبه بالاتری برخوردار می باشد. از بین نیازهای نگرشی نیاز به رعایت نکات بهداشتی و ایمنی از رتبه بهتری برخوردار است. در زمینه نیازسنجی مناسب آموزش تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران اقدامات باید با توجه به شرایط فردی، محیطی و منطقه ای انجام شود. در هر منطقه ایران دانش آموزان بر اساس شرایط محیطی نیازهای مختلفی می توانند داشته باشند که باید به آن ها توجه شود. سومین مقوله اصلی تغییر محتوای درسی نام گرفت که شامل دو مقوله فرعی: ارتقای محتوای درسی (درس پویا) و تدوین محتوای درسی سلامت محور بود. انجام فعالیت های فوق برنامه تربیت بدنی در مدارس موضوع مهمی است که در پویایی بیشتر تربیت بدنی مدارس می تواند کمک کننده باشد. فعالیت های فوق برنامه تربیت بدنی در ابعاد مختلف و متناسب با گروه های سنی دانش آموزان، در قالب برنامه های منظم با طراحی مناسب می تواند موجب ارتقای وضعیت تربیت بدنی در مدارس شود که این به نوبه خود تأثیرات مثبتی بر روی سلامت و ذهن دانش آموزان می گذارد. با توجه به مهم بودن ورزش و فعالیت های فوق برنامه ورزشی بر سلامت جسمی و ذهنی افراد، پیشنهاد می شود برای ارتقای وضعیت امکانات و تجهیزات، سایر نهادها به بهبود وضعیت ورزش و فعالیت های مرتبط با آن در سطح جامعه اقدام شود (آقای و همکاران، ۱۴۰۰). در زمینه تأثیر ورزش بر سلامت نتایج تحقیق شمشادی (۱۳۹۶) نشان می دهد که دانش آموزانی که ورزش می کنند دارای اعتماد به نفس بالاتر و روحیه شاداب تر و اخلاق ارتباطی بهتر نسبت به آن هایی که کم تحرک هستند می باشند. محمدی (۱۳۹۸) در تحقیق خود بیان می کند فعالیت های ورزشی سبب توسعه مهارت های روانی-حرکتی، افزایش آمادگی جسمانی و گامی مؤثر در ارتقای بهداشت روانی دانش آموزان است. ورزش به مشکلات روانی به خصوص اضطراب و افسردگی کمک فراوانی کرده و باعث کاهش استرس و حتی تغییرات شخصیتی به صورت پیدایش دیدی مثبت تر نسبت به زندگی می شود. موقعیت لذت ناشی از بازی و ورزش می تواند با معانی ارزش های اخلاقی، هماهنگی و ارتباط برقرار کند این ارتباط بین ورزش و لذت، پلی است تا دانش آموزان را در زندگی فردی معتقد و مقید به اصول اخلاقی بار آورد. این موضوع نشان می دهد ورزش نه تنها بر سلامت جسمانی تأثیر گذار است بلکه توجه مناسب و علمی به ورزش مدارس می تواند موجب تأثیرگذاری بر ابعاد مختلف سلامتی باشد. چهارمین مقوله اصلی تعامل اجتماعی نوین بود که شامل دو مقوله فرعی: خلق جامعه توانمند و ارتباطات اجتماعی هدفمند بود. در این راستا حمیدی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود به فراهم آوردن زمینه های لازم برای نقش آفرینی مدرسه به منزله کانون کسب تجربیات تربیتی محله اشاره می کنند. ترنت^۱ (۲۰۱۶) بهبود مهارت های فردی، حل چالش های اجتماعی و بین فردی (مدیریت کلاس) و مدیریت زمان را از مهم ترین چالش های آموزش مجازی درس تربیت بدنی عنوان می کند که در صورت رفع می تواند عامل ارتباط مؤثر باشد. بسیاری از معلمان تربیت بدنی به صورت خودجوش و از بستر فضای مجازی تعاملات و ارتباطات خود را با اولیاء دانش آموزان و خانواده ها حفظ کرده اند و تلاش دارند تا با ارائه آموزش از راه دور دانش آموزان را تشویق به انجام فعالیت بدنی و ورزش در خانه کنند (دلخواه، ۱۳۹۹). موضوعی که اهمیت دارد نقش آموزش و پرورش در دموکراسی، مدنیت و حقوق انسان در جامعه و مدرسه است؛ به عبارت دیگر نسبت انسان با جامعه، جامعه با مدرسه و بالاتر از آن نسبت جوامع با یکدیگر و نقشی است که آموزش و پرورش در این میان دارد. آموزش و پرورش نقش ویژه ای در آموزش و تمرین مشارکت در میان کودکان دارد. به علاوه مشارکت تنها در سطح خانواده، منطقه یا محل جغرافیایی خاصی که انسان در آن متولد شده و زندگی می کند نیست، بلکه هنگامی که این مهارت ها در انسان ها شکل می گیرند از سطح خانواده، محل زادگاه، منطقه خارج شده و به سطح ملی و بین المللی ارتقا می یابد (صبوری خسروشاهی، ۱۳۸۹). در سند تحول بنیادین به آماده شدن برای تحقق آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طبیعه در همه ابعاد اشاره شده است؛ بنابراین یکی

^۱ Trent

از اهداف مهم تربیت‌بدنی باید شکل‌گیری جامعه صالح و پیشرفت مداوم اجتماع باشد به شکلی که رشد و تعالی ظرفیت‌های وجودی افراد جامعه ایجاد شود. جامعه‌پذیری جوانان و بزرگسالان، چه مشارکت‌کنندگان در ورزش و چه غیرمشارکت‌کنندگان، از طریق تجلی ورزش در وسایل ارتباط جمعی صورت می‌گیرد. نیاز است به ابزارهای رسانه‌ای و ارتباط جمعی برای ارتباطات اثربخش با افراد جامعه توجه شود.

منابع

- احمدی عیسی آبادی، وحید؛ نیکخواه، محمد؛ جهانبازی گوجانی، فرشاد؛ سعادت، سعادت. (۱۳۹۵). آینده‌پژوهی در آموزش و پرورش. در مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، موسسه آموزش عالی مهر اروند و مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار، تهران، خرداد ۱۳۹۵، موسسه آموزش عالی مهر اروند. <https://civilica.com/doc/547015>
- اسماعیل پور باریکی، اسماعیل؛ شجاعی، وحید؛ و حامی، محمد. (۱۴۰۰). عوامل مؤثر بر توسعه ورزش تربیتی ایران با رویکرد آینده پژوهی، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، (۳۵)۹، ۱۷۹-۱۹۲.
- https://ntsmj.issma.ir/browse.php?a_id=1812&sid=1&slc_lang=fa&ftxt=0
- آقای، نجف؛ الهی؛ علیرضا، دهقان، آیت اله. (۱۴۰۰). طراحی الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، (۲۳)۹، ۱۷-۴۴. https://res.ssric.ac.ir/article_1992.html
- پاداش، دنیا (۱۳۹۸). تبیین سناریوهای آینده تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی ایران در افق ۱۴۰۴. رساله دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه ارومیه.
- پيله و موخر، الهام؛ علایی، محمد؛ و پیمانی زاد، حسین. (۱۳۹۳). شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های درونی و بیرونی ورزش دانش‌آموزی استان خراسان رضوی. مطالعات آموزش و آموزشگاه‌ها، (۹)۳، ۹۵-۱۱۲. https://pma.cfu.ac.ir/article_430.html
- حمیدی، محسن؛ و نجفی جویباری، لیلا. (۱۳۹۹). الگوی توسعه ورزش تربیتی در آموزش و پرورش در زمان بروز بحران‌های بهداشتی: مطالعه موردی پاندمی کوید ۱۹، پژوهش در ورزش تربیتی، (۲۰)۸، ۳۲-۱۷. https://res.ssric.ac.ir/article_2237.html
- خزایی، سعید (۱۳۹۲). آینده پژوهی، اصفهان، انتشارات: علم آفرین، پارس ضیاء.
- دلخواه، سیده (۱۳۹۹). چالش‌های زنگ مجازی ورزش در مدارس در دوران کرونا، سومین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه، اهواز. اسفند ۱۳۹۹، دانشگاه جندی شاپور اهواز. <https://civilica.com/doc/1247269>
- ر ضاپور، فاطمه؛ و محرم زاده، مهرداد (۱۴۰۰). تدوین الگوی کارآمدی برنامه آموزشی مجازی درس تربیت‌بدنی در مدارس (مطالعه موردی: همه‌گیری کووید-۱۹). پژوهش در ورزش تربیتی، (۲۳)۹، ۹۹-۱۲۸. https://res.ssric.ac.ir/article_2490.html
- شم‌شادی، معصومه (۱۳۹۶). بررسی رابطه ورزش کردن بر سلامت روانی دانش‌آموزان مدارس ابتدایی دخترانه از دیدگاه معلمان تربیت‌بدنی. مجموعه مقالات همایش ملی دستاوردهای علوم ورزشی و سلامت، مرکز آموزش تخصصی ورزش و هنر بیدار دل، آبادان، ۱۳۹۶، دانشگاه علوم پزشکی آبادان. <https://sid.ir/paper/895958/fa>
- شهولی کوه شوری، جواد؛ عسگری، احمد رضا؛ نظری، رسول. (۱۴۰۱). شناسایی شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر بر آینده ورزش تربیتی ایران، پژوهش در ورزش تربیتی، (۲۶)۱۰، ۸۴-۵۱. https://res.ssric.ac.ir/article_2276.html
- صالحی، ظلمت، زارعی، علی و اشرف گنجوی فریده (۱۴۰۲). آینده‌پژوهی ورزش دانش‌آموزی با رویکرد تحلیل ساختاری، پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، (۲۵)۱۳، ۱-۲۰. https://smms.basu.ac.ir/article_3915.html
- صبوری خسرو شاهی، حبیب. (۱۳۸۹). آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن؛ چالش‌ها و راهبردهای مواجهه با آن. مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، (۱)۱، ۱۵۳-۱۹۶. https://sspp.iranjournals.ir/article_631.html
- صفدری، مژگان. (۱۳۹۱). ضرورت آینده‌پژوهی در آموزش و پرورش، مجله سیاست روز، شماره ۳۳۵.
- عزیزی، احمدرضا؛ اکبری یزدی، حسین؛ الهی، علیرضا. (۱۳۹۹). تدوین برنامه راهبردی (تدوین، اجرا و ارزیابی) تربیت‌بدنی آموزش و پرورش استان لرستان با رویکرد SWOT. پژوهش در نظام‌های آموزشی، شماره ۱۴ (ویژه نامه)، ۲۹۳-۳۱۰. https://www.jiera.ir/article_109741.html
- فتحی، ایمان؛ حسینی، سید علی؛ و کریمی، هادی. (۱۳۸۸). تاریخچه تربیت بدنی، تهران: انتشارات دفتر امور فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- قربانی، محمدحسین؛ کشکر، سارا؛ هنری، حبیب و شعبانی بهار، غلامرضا. (۱۴۰۱). تصویرپردازی آینده علوم ورزشی از منظر جوانان تحصیل کرده کشور. آینده پژوهی ایران، (۲)۷، ۲۳۵-۲۵۲. https://jfs.journals.ikiu.ac.ir/article_2524.html
- قربانی، محمدحسین؛ کشکر، سارا؛ هنری، حبیب؛ و شعبانی بهار، غلامرضا. (۱۴۰۱). شناسایی عوامل مؤثر در توسعه علمی کاربردی دانش‌آموزان تربیت بدنی و علوم ورزشی با رویکرد فراترکیب. فصلنامه علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، (۲)۱۱، ۱۳-۳۹. https://journals.pnu.ac.ir/article_8997.html
- قربانی، محمدحسین؛ کشکر، سارا؛ و هنری، حبیب. (۱۴۰۱). فراتحلیل شاخص‌های مؤثر بر عملکرد نظام آموزش عالی علوم ورزشی در ایران. رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، (۳۶)۱۰، ۸۱-۹۶. <https://ntsmj.issma.ir/article-1-1741-fa.html>

- قنبری فیروزآبادی، علیرضا؛ امانی، امین؛ ریحانی، محمد؛ و مهتا، سردرودیان. (۱۳۹۹). طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش آموزی، پژوهش در ورزش تربیتی، ۲۰(۲)، ۱۷۹-۲۰۴. https://res.ssric.ac.ir/article_1946.html
- کرمی گاوگانی، سهیلا؛ و نجف زاده، محمدرحیم. (۱۳۹۵). نیاز سنجی آموزشی فعالیت های ورزشی از دیدگاه مدیران و معلمان ورزش مدارس ابتدایی شهر تبریز، مجموعه مقالات اولین همایش ملی ارتقاء و توسعه ورزش های همگانی، اردبیل، آبان ۱۳۹۵، هیأت ورزش های همگانی اردبیل. <https://civilica.com/doc/572150>
- محمدی، محدثه. (۱۳۹۸). نقش ورزش در سلامتی دانش آموزان، مجموعه مقالات اولین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد علوم فنی مهندسی، اصفهان، خرداد ۱۳۹۸، دانشگاه صنعتی اصفهان. <https://civilica.com/doc/980916>
- محمدی، مهدی؛ کشاورزی، فهیمه؛ ناصری جهرمی، رضا؛ ناصری جهرمی، راحیل؛ حسامپور، زهرا؛ میرغفاری، فاطمه؛ و ابراهیمی، شیم. (۱۳۹۹). واکاوی تجارب والدین دانش آموزان دوره اول ابتدایی از چالش های آموزش مجازی با شبکه های اجتماعی در زمان شیوع ویروس کرونا، پژوهش های تربیتی. (۴۰)۷، ۱۰۱-۷۴. <https://erj.khu.ac.ir/article-1-808-fa.html>
- مرادی پردنجانی، حجت الله؛ باقری، آرش؛ قیاسی، رستم؛ و جلیل طهماسبی، علی. (۱۳۹۴). ضرورت آینده پژوهی در نظام آموزش و پرورش با توجه به الزامات و زیر ساخت های اساسی آن، مجموعه مقالات اولین همایش ملی علوم و فناوری های نوین ایران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین، تهران، آذر ۱۳۹۴. <https://civilica.com/doc/434502>
- همتی، علیرضا؛ گودرزی، محمدعلی؛ و حاجیانی، ابراهیم. (۱۳۹۴). ضرورت آینده پژوهی در نظام های آموزش و پرورش. فصلنامه آینده پژوهی مدیریت، ۱۰۳(۲۶)، ۵۹-۶۷. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/786551?FullText=FullText>
- یدالهی فارسی، جهانگیر؛ ملانی، محمدحمید و زرگران خوزانی، فاطمه. (۱۴۰۴). عوامل موثر بر شناسایی کارآفرینانه: مرور سیستماتیک. فصلنامه نگرش مدیریت راهبردی، ۳(۱)، ۴۱-۷۴. https://pmr.sndu.ac.ir/article_3540.html

References:

- Murphy, M. P. A. (2020). COVID-19 and emergency eLearning: Consequences of the securitization of higher education for post-pandemic pedagogy. *Contemporary Security Policy*, 41(3), 492-505. <https://doi.org/10.1080/13523260.2020.1761749>
- Carletta, J. (2021). Assessing Agreement on Classification Tasks: The Kappa Statistic. *Computational Linguistics*, 22(2), 249-254. <https://aclanthology.org/J96-2004/>
- Cummings, O. W. (1989). A Quick Look at the Nominal Group Technique. *Creative Ideas for Teaching Evaluation*, 24, 203-211. https://doi.org/10.1007/978-94-015-7829-5_23
- Harris, D. N. (2020). How will COVID-19 change our schools in the long run? Brookings. <https://www.brookings.edu/articles/how-will-covid-19-change-our-schools-in-the-long-run/#:~:text=With%20COVID%2D19%2C%20schools%20are,using%20digital%20tools%20like%20Zoom>
- Martinen, R., & Beighle, A. (2024). Policy and Advocacy in Physical Education: Looking Back, Looking Forward. *Kinesiology Review*, 13(2), 197-206. <https://doi.org/10.1123/kr.2024-0007>
- McMillian, J. J. (2024). The Future of Physical Education and How Instructional Technology is Pivotal in Curriculum Design and Learner-Centered Instruction, Doctoral dissertation, University of Missouri-Saint Louis. <https://irl.umsl.edu/dissertation/1489/>
- O'Brien, W., Adamakis, M., O'Brien, N., Onofre, M., Martins, J., Dania, A., ... Costa, J. (2020). Implications for European Physical Education Teacher Education during the COVID-19 pandemic: a cross-institutional SWOT analysis. *European Journal of Teacher Education*, 43(4), 503-522. <https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1823963>
- Oliva-Lozano, J. M., Martín-Fuentes, I., & Muyor, J. M. (2020). Validity and Reliability of a New Inertial Device for Monitoring Range of Motion at the Pelvis during Sexual Intercourse. *International journal of environmental research and public health*, 17(8), 2884. <https://doi.org/10.3390/ijerph17082884>
- Trent, M. (2016). Investigating virtual personal fitness course alignment with national guidelines for online physical education. PhD thesis, Department of kinesiology and health, Georgia state University, Atlanta, Georgia. <https://doi.org/10.57709/8899958>
- Waller, S., McCullick, B., & Schempp, P. G. (2022). An Exploratory Study of Physical Education Teachers' Perceptions of the Barriers to Employing Technology. *The Physical Educator*, 79(3), 305-329. <https://doi.org/10.18666/tpe-2022-v79-i3-10756>
- Yang, J.-J., Chuang, Y.-C., Lo, H.-W., & Lee, T.-I. (2020). A Two-Stage MCDM Model for Exploring the Influential Relationships of Sustainable Sports Tourism Criteria in Taichung City. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7), 2319. <https://doi.org/10.3390/ijerph17072319>
- Younes, M. N., & Asay, S. M. (2003). The World as a Classroom: The Impact of International Study Experiences on College Students. *College Teaching*, 51(4), 141-147. <https://doi.org/10.1080/87567550309596429>
- Young, C. (2020). Expert Resource for Future of Education After COVID-19. <https://www.prnewswire.com/news-releases/expert-resource-for-future-of-education-after-covid-19-301039591.html>